
O. Genri ijodida mavzu va g'oyalar xilma-xilligi

Nasridinova Sitora Utkirovna,
sitorautkirovna89@gmail.com

Doktorant,
Osiyo xalqaro universiteti tayanch

Annotatsiya Mazkur maqolada O. Genrining hikoya janridagi asarlarida uchraydigan mavzular va g'oyalar xilma-xilligi tahlil qilingan. Muallif hikoya janrining o'ziga xos xususiyatlari, syujet qurilishi, kutilmagan yakunlar, kinoya va ijtimoiy mazmun bilan boyitilgan obrazlar asosida O. Genri ijodining badiiy va uslubiy jihatlarini yoritadi. Adibning hikoyalari orqali amerika mentaliteti, milliy xarakterlar va hayotga bo'lgan qarashlar aks ettirilgan.

Kalit so'zlar O. Genri, hikoya janri, mavzu, g'oya, kutilmagan yakun, amerika adabiyoti, badiiy uslub

Разнообразие тем и идей в творчестве О. Генри

Насридинова Ситора Уткировна,
sitorautkirovna89@gmail.com

Докторант,
Азиатский международный университет

Аннотация В статье рассматривается жанровое и тематическое разнообразие рассказов О. Генри. Автор акцентирует внимание на структуре новеллы, особенностях построения сюжета, роли иронии и неожиданных развязок. Произведения О. Генри анализируются с точки зрения отражения американского менталитета, культурных традиций и социальной проблематики. Выявляется значение автора в формировании классического американского рассказа.

Ключевые слова О. Генри, жанр рассказа, тема, идея, неожиданный финал, американская литература, художественный стиль

Variety of themes and ideas in O. Henry's work

Nasridinova Sitora Utkirovna,
sitorautkirovna89@gmail.com

Doctoral student,
Asia international university

Annotation This article explores the thematic and ideological diversity in O. Henry's short stories. It highlights the distinctive features of the short story genre, such as its concise narrative structure, irony, and unexpected endings. The author analyzes how O. Henry's works reflect the American mentality, cultural values, and social issues, emphasizing his contribution to the development of the American short story tradition.

Key words O. Henry, short story, theme, idea, twist ending, American literature, literary style

Kirish

O. Genri XX asr boshi novellalar mohir yozuvchisi hisoblanadi. Biroq o'zbek adabiyoti tanqidchiligida ularning kichik shakldagi asarlariga "hikoya" degan ta'rif berilgan. Bu holatda ma'lum bir janrga nisbat berish biz uchun juda muhim, chunki u matnlarni tahlil qilish va muallifning pozitsiyasini aniqlash uchun ma'lum nuqtai nazarni yaratadi. Zamonaviy ma'lumotnoma nashrlari hikoyani qahramon hayotidan bir voqea, bir epizod tasviriga asoslangan kichik hajmli epik asar sifatida baholaydi. Nasriy epik janrlar tadqiqotchisi N.P. Utehin asarning voqea-sifat tomonini asoslab, hikoyada *"может быть отображён не только один эпизод из жизни человека, но и вся его жизнь... или несколько эпизодов её, но взята она будет лишь под каким-то определённым углом, в каком-то одном соотношении"*, (Утехин, 1982) deb hisoblaydi.

Ko'rib turganimizdek, hikoya va qissa janrlarining alohida turga ajratilmasligi, hikoyaning janr shakllantiruvchi asosini konsentratsiya, hikoyani tashkil etishning intensivligi deb hisoblasha sodir bo'ladi. Aynan shu xususiyatlar romanni an'anaviy ravishda ajratib turadi. Novellaning mazmuni, qoidaga ko'ra, kundalik hayot doirasidan tashqariga chiqadigan qandaydir hodisadir. Odatda ikkita hodisani birlashtiradi - tasodifiy (g'alati) va tipik (oddiy). Shunday qilib, qisqa hikoya dunyoning ikkita - fojiali va oddiy nasrni bog'laydi, ikkinchisini esa voqealar rivoji bilan "fosh qiladi". Ammo qisqa hikoyada asosiy ziddiyatni anekdot shaklida ifodalovchi *kulgili plan* bo'lishi mumkin. Qisqa hikoyaning tuzilishi konfliktning o'ziga xos xususiyati bilan belgilanadi, unda voqe'lik kulminatsion nuqtada namoyon bo'ladi.

Metodologiya

Komik va ibratli qisqa hikoya shaklida "uyg'onish" realizmining shakllanishi sodir bo'lib, kutilmagan hodisalar bilan to'la dunyoda

shaxsning o'z taqdirini o'zi mustaqil ravishda belgilashini ochib beradi. Keyinchalik, o'z evolyutsiyasida qissa bir-biriga bog'liq janrlardan boshlanadi: novella, qissa, latifa, g'ayrioddiy, paradoksal va ba'zan g'ayritabiiy hodisalarni tasvirlaydi, ijtimoiy va psixologik determinizm zanjirida uziladi. Romanchilik davrida qissa janrining gullab-yashnashi fojiali istehzoli tasodif o'yini kultini o'ziga singdirib, kundalik hayotning bir tekisda borishini buzdi (E.T. A. Xoffmann, G. fon Kleist, E. A. Poe). *Klassik realizm* taraqqiyotining so'nggi bosqichida hikoyada jamiyat ichidagi yopiq hayotiy olamlar ochib beriladi; shu munosabat bilan hikoyalar ko'pincha fatalistik va hatto grotesk ohanglarda yozildi (G. de Mopassan, S. Tsvayg, I. Bunin). Modernistik qissada tasodif fetishlashtirilib, taqdirning ko'r-ko'rona o'yini sifatida talqin qilindi (F.Kafka).

Novella syujetning o'zagini maksimal darajada ochib beradi, butun hayotiy materiallarni bitta voqeaga qisqartiradi. Romanistik syujet situatsion antitezalar va ular orasidagi keskin ziddiyatlar asosida qurilgan. Keyinchalik, o'z evolyutsiyasi jarayonida novella ijtimoiy va psixologik determinizm zanjiridagi uzilishlarni aks ettiruvchi favqulodda, paradoksal va hatto g'ayritabiiy hodisalarni tasvirlashda davom etdi. Shu munosabat bilan romanchilik davrida hikoya janrining gullab-yashnaganini to'liq izohlash mumkin.

Adabiyot nazariyotchilari va tarixchilari hikoya janrining o'ziga xosligini boshqa janrlar bilan solishtirish orqali ochib beradilar. B.M.Eyxenbaum va M.A.Petrovskiyar roman xususiyatlari orqali qissaning janrga xosligini tavsiflaydilar. B. M. Eyxenbaum *"О. Генри и теория новеллы"* maqolasida shunday yozadi: "Роман и новелла не только не однородны, но внутренне враждебны... Роман – форма синкретическая... новелла – форма основная, элементарная (это не значит примитивная).

Роман – от истории, от путешествия; новелла – от сказки, от анекдота. Разница, по существу, обусловлена принципиальным различием большой и малой формы. "Short story" – исключительно сюжетный термин, подразумевающий сочетание двух условий: малый размер и сюжетное ударение в конце. Такого рода условия создают нечто совершенно отличное по цели и приемам от романа" (Эйхенбаум, 1927).

Amerikalik adabiy tanqidchilar ham hikoyaning qisqaligiga katta e'tibor berishgan. B. Matthews hikoya xususiyatlari haqida "A true short story differs from the novel chiefly in its essential unity of impression.the Short story fulfils the three false unities of the French classic drama: it shows one action, in one place, on one day. A short story deals with a single character, a single event, a single emotion " (Matthews, 1907), deb fikr bildirgan.

To'g'rirog'i, bir tomondan, "hikoya", ikkinchi tomondan, "qissa" atamallari bir xil ma'noni anglatishi mumkin: nasriy asar hajmi jihatidan romandan kamroq, hayajonli syujetli va qiziqarli, kutilmagan yakun. Janr mezonlari, biz ko'rib turganimizdek, har xil: hikoya va hikoyani belgilashda ular matn hajmiga, qisqa hikoyani belgilashda esa syujet xususiyatlariga asoslanadi.

Agar biz Amerika qissasining o'ziga xos xususiyatlari haqida gapiradigan bo'lsak, unda Yevropa adabiyotlaridan noxolis, bu janr nafaqat boshqa qit'a adabiyotiga organik ravishda mos keladi, balki o'z-o'zini parodiya qilish, stereotiplar bilan boyitish va ularni o'zgartirishga moyilligini ham ko'rsatdi.

O. Genri ijodida o'z-o'zini parodiya qilish tendentsiyasi uning asarlarining butun korpusini qamrab olmadi. Uning, ayniqsa, "The Trimmed Lamp" to'plamida adabiyot an'analariga to'la va mos ravishda yaratilgan qissalarini uchratish mumkin.

Tanqidchilar tomonidan bir necha bor tilga olingan lekin keng o'rganilmagan O. Genri qissalarining kutilmagan nihoyalariga kelsak, ular

uning ijodida milliy mentalitetning o'ziga xos xususiyatlarini ochiq va ravshan holda namoyish eta oldi. Aynan shular demokratik, optimistik san'atning bir qismi sifatida amerikacha intilish, maqsadga erishish hamda samaradorlik timsoli edi. Ammo bu yakunlar har doim ishonchli va mantiqiydir. Uning qahramonlari tosh o'yinchoqlar emas, ular o'z taqdirларini o'zlari yaratdilar. Ulardan ba'zilari buni tushunishadi va odamlar va vaziyatlarni boshqarishda virtuozlarga aylanadilar. O. Genrining "olijanob firibgarlari" obrazlari shunday qurilgan. Boshqalar, hayotda begunoh va nochor, shunchaki atrofdagi hayotdan yomonlikni sezmaydilar va shuning uchun ular omadli. Natijada, Amerika mentalitetiga xos bo'lgan zukko soddalik va oqilona maqsadga erishish uyg'unligi aniq namoyon bo'ladi.

Badiiy asar mavzusi uning janri bilan chambarchas va uzviy bog'liqdir. Bundan tashqari, shu asarlar ko'pincha u mavzu tomonidan ham belgilanadi. hikoya janri ham bundan mustasno emas. *Mavzu* (arab. – joylashtirilgan, qo'yilgan), adabiyot va san'atda – ijodkor tomonidan tanlanib, uning g'oyasini aks ettiradigan badiiy tasvir ob'yekti, hayotiy material doirasi. Badiiy adabiyotda (roman, qissa, doston, drama, she'r va boshqalar) da ijtimoiy masalalar, tarixiy voqealar, kishilarning muayyan intilishlari, orzulari mavzu bo'lishi mumkin. Mavzu g'oya bilan uzviy bog'liq. Asarning janri, syujeti va uslubi mavzu va g'oyaga qarab tanlanadi (Nasirdinova, 2024).

V.M. Jirmunskiy mavzuni badiiy nutq semantikasi sohasi deb hisoblagan: "Каждое слово, имеющее вещественное значение, является для художника поэтической темой, своеобразным приёмом художественного воздействия" (Жирмунский, 1977). B.V. Tomashevskiy mavzu haqida "единство значений отдельных элементов произведения. Она объединяет компоненты художественной конструкции, обладает актуальностью и вызывает интерес

читателей", – deb fikr bildirgan (Томашевский, 1966).

Bizning nazarimizda, O. Genrining ijodiy faoliyati O'zbekistonda yetarli darajada o'rganilmagan. Boshqa yozuvchilar misolida bo'lgani kabi, O. Genri asarlarining keng kitobxonlar ommasida orasida davom etayotgan mashhurligi bilan tanqidchilar va adabiyot tarixchilari tomonidan ularga ma'lum darajada e'tibor berilmagani o'rtasida aniq tafovut bor. Lingvistik atamalardan foydalangan holda, biz bu holda diaxronik ommaviy xarakter fenomeni haqida gapirishimiz mumkin: dastlab ommaviy madaniyatning bir qismi sifatida qabul qilingan narsa vaqt o'tishi bilan doimiy o'quvchi qiziqishi ta'sirida kanonga kirib, klassikaga aylanishi mumkin. Yozuvchi vatanida O. Genri ijodiga munosabat ancha ziddiyatlarga duchor bo'lgan. Uning o'limidan so'ng darhol ko'plab jurnallarda javoblar paydo bo'ldi, ularning mualliflari O. Genrining AQSh adabiy jarayonidagi o'rnini aniqlashga harakat qilishdi. Hayotligida u mashhur edi, lekin bu shon-shuhrat faqatgina oddiy kitobxonlar orasidagi mashhurlik natijasi edi xolos, yozuvchining ijodiy faoliyati kam o'rganildi. Uning o'limidan keyingina O. Genrining hikoyalari maxsus tadqiqot mavzusiga aylandi.

"Harper's Weekly" nashriyoti mualliflaridan biri "Ikki yozuvchi" nomli anonim maqolasida O. Genri haqida shunday yozadi: O. Genri ijodi Gi de Mopassan va E.A. Polar ijodiga yaqin; badiiy ijod har qanday shaklda, siz nima deyishingizdan qat'iy nazar, madaniyatdan ancha ustun narsadir va hatto sog'lom fikr va jamoat ruhi bilan uyg'unlashgan madaniyatdan ham ustun narsadir. "The Nation"dagi maqolaning anonim muallifi bu haqda batafsilroq yondashgan bo'lib, u O. Genri va Mopassan o'rtasidagi o'xshashlikni tahlil qildi va uning qisqa hikoyasini hazilga qiyosladi. Tanqidchi yozuvchining asosiy xizmatini "hayotning bir parchasini kesmada tutib, uni o'z tasavvuri bilan sayqallaganida ko'rdi. O. Genri ko'plab aql bovar qilmaydigan

hikoyalar yozgan. Ammo bu mavjud bo'lishi mumkin bo'lgan odamlar haqidagi aql bovar qilmaydigan hikoyalar edi, jurnallar esa odatda mavjud bo'lmagan odamlar haqidagi aql bovar qilmaydigan hikoyalar chop etardi. O. Genri tilanchi, ofitsiant, sotuvchi, xizmatchini olib, ularni fojia yoki fars fonida ko'rsata bildi, lekin har doim romantik tarzda yondashdi. U, umuman olganda, psixologik haqiqatni o'zgarmagan holda, ularning nursiz borlig'iga misli ko'rilmagan voqealarni kiritdi. O. Genri har doim hikoya qilayotganini, hikoyachi sifatidagi mahorati yuzaki ekanini bilardi. Ammo bu tashqi sun'iylik ostida siz kamdan-kam hollarda haqiqiy narsani, tirik, ba'zan o'tkir va achchiq insoniylikni his qilmaysiz. 1908 yilda Genri Jeyms Formanning maqolasi dunyo yuzini ko'rdi. Muallif yozuvchining yuksak professional mahorati, yorqin, shijoatli tili, o'tkir zehni, o'ziga xos milliy yumori, shuningdek, asarlarining ijtimoiy yo'nalishini qayd etdi. Xuddi shu yili G.P. Steeger O. Genrining o'n ikki jildli asarini nashr etdi, u haqida bir qancha jo'shqin maqolalar chop etdi va yozuvchi ijodiga bag'ishlangan monografiya uchun material to'pladi. 1920-yillarda O. Genrining Amerikadagi mashhurlik darajasi keskin oshdi. Uning asarlari ommaviy gazeta va jurnallarda nashr etildi, antologiyalar va to'plamlarga kiritildi. Tanqidchilar uning ijodi haqida ishtiyoq bilan yozdilar, uning qisqa hikoyalari kichik epik janrlardagi Amerika nasrining klassikasi deb e'lon qilindi. Buning salbiy tomoni ham bor edi: O. Genrining ko'plab taqlidchilari paydo bo'la boshladi, ular o'z asarlarida O. Genri uslubining faqat tashqi, tomonini o'zlashtirdilar va O. Genrining obro'siga putur etkazish uchun juda ko'p asossiz va yengil adabiy uydirmalar o'ylab topishdi. O. Genri asarlari AQShda millionlab nusxalarda nashr etilgan va tarqatilgan. C. Alfonso Smit, Stiven Likok, Sent-Jon Adkok kabi ba'zi adabiyotshunoslar O. Genrida yumorist, satirik, realist, sotsiolog, hatto psixolog kabi universal iste'dodni ko'rib, uni haddan tashqari maqtashdi.

S.Likok 1916 yilda shunday deb yozgan edi: "The laurel wreath that should have crowned his brow is exchanged for the garland laid upon his grave. And the time is coming, let us hope, when the whole English-speaking world will recognize in O. Henry one of the great masters of modern literature" (Nasirdinova, 2023). Shundan so'ng, keyingi o'n yilliklarda jamoatchilik fikrini o'ziga tortgan O. Genrini qoralovchilar ovozlari eshitildi. Amerikalik adabiyotshunos F. L. Patti yozuvchi ijodiga salbiy baho berdi. U O. Genrining buyuk iste'dodiga shubhasiz hurmat bajo keltirdi: *"Surely one has been diverted. Where else in all literature is there such a mélange – stories bedeviled and poured into bombshells; travesties of all things holy and unholy; sermons in motley and the ten commandments of yeggdom; pure fun and again barbarous farce as vulgarly primitive as the comic supplement; short stories violating every canon of the text-books, yet so brilliant as to set one forming a new canon of the art; sketches ending in cart-wheel capers, philosophizings through a horse-collar, burlesques hilarious. Everywhere everything too much. What spirits! what abandon! what zest in life! what curiosity! what boyish delight in the human show!"* (Pattee, 1922).

Biroq, muallifning so'zlariga ko'ra, O. Genri o'z iste'dodini haddan tashqari qadrsizlantirdi va uni mashhur, haqiqiy amerika yumori bosib chiqariladigan arzon gazetalarda nashr etdi. O. Genriga qarshi asosiy da'volar: dialoglarning ochiq-oydin haqiqatga mos emasligi, sun'iylik qisqa hikoyalar strukturasi asosiy printsiplari sifatida, ekanligi, psixologizmga va hatto axloqsizlikka zarar yetkazadigan ortiqcha yozish: odobsizlik ma'nosida emas, balki tovlamachilar hamda qalloblarga chidab turish. O. Genrini Bret Xartga qiyoslab, muallif shunday deydi: *"... neither of the men had a philosophy of life, and neither of them presented humanity as humanity actually is or as sane idealists dream that humanity should be. Neither of them told the truth."* (Nasirdinova, 2024). Ushbu ta'na-yu,

malomatlarning aksariyati jiddiy, o'ychan tanqidchi Pattining o'sha paytda Qo'shma Shtatlardagi davriy nashrlar sahifalarini to'ldirgan O. Genri hikoyalarining qo'pol taqlidiy tarzda yozilgan nusxalari bilan ovora bo'lganligini bildiradi. 1920–30-yillarda tanqidchilarning O. Genriga qarshi da'volari butunlay boshqacha tus oldi: ular uning asarlarida ijtimoiy aniqlik yo'qligida, haddan tashqari yumshoqlikda, xotirjamlikda, hayot haqidagi saodatli g'oyalarida ayblashdi.

1916 yilda yozuvchining birinchi tarjimai holi yozildi. Uning muallifi professor Alfonso Smit yozuvchini shaxsan tanigan va kitob ustida ishlayotganda hayotining turli davrlarida O. Genrini tanigan o'nlab odamlar bilan uchrashgan va ular bilan suhbatlashgan. Qaysi materiallarni tanlash qizg'in bahs keltirib chiqarishi mumkin edi. Alfonso Smit ataylab o'z kitobiga O. Genri haqidagi zarracha murosaga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan barcha faktlarni kiritmagandi. Keyinchalik arxivda qoldirilgan yozuvlar boshqa tadqiqotchilar tomonidan ham foydalanilgan. Smitning o'zi O. Genrini Shekspir bilan teng keladigan buyuk daho deb hisoblagan, uni Mark Tven, Edgar Allan Po, Bret Xart bilan solishtirgan va o'zining *"O. Henry Biography"* kitobida Jeyms Formanning quyidagi fikrlarini keltirgan: – *"After a tentative comparison with Francois Villon, Dickens, and Maupassant, Mr. Forman concludes: "It is idle to compare O. Henry with anybody. No talent could be more original or more delightful. The combination of technical excellence with whimsical sparkling wit, abundant humour, and a fertile invention is so rare that the reader is content without comparisons"* (Smith, 1925).

Monografiya muallifi O. Genri hikoyalarining keskin ijtimoiy yo'nalishini, uning "kichkina odam" muammolariga qiziqishini, katta shahar muhitini tiklashdagi mahoratini, ijodning insonparvarlik pafosini, shuningdek turli mavzularni keltirib o'tgan. Biroq, aytganidek, Smit ochiqchasiga O. Genrini ideallashtirdi, uning ishining zaif tomonlariga e'tibor bermadi, bu esa

yo'zuvchi nomi atrofida bahs-munozaralarga sabab bo'ldi. Akademik tanqid O. Genri ijodining milliy adabiyot uchun ahamiyatini keskin inkor etib, uning qissalarini kundalik latifalar darajasiga tushirib, qandaydir aql-zakovatdan xoli bo'lmagan, balki eng talabchan o'quvchi uchun mo'ljallangan edi. O. Genri hikoyalarini mutolaa qilar ekansiz, amin bo'lasizki, boshqa biror yo'zuvchida uningdek mavzular xilma-xilligini uchratmaysiz. Har bir sharhlovchi yoki adabiy tanqidchi O. Genri hayoti va ijodini o'rganar ekan, uning kutilmagan nihoya, kinoya kabi qo'llagan badiiy vositalari yoki Amerika hikoyanavisligiga qo'shgan munosib hissasini birma bir sanab o'tadi. O'z davri jamiyatining ijtimoiy hayotidan ta'sirlangan O. Genri ularni qalam ostiga olishga ahd qildi va o'sha ijtimoiy muhit bilan bog'liq har mavzuni keng yoritdi.

"The Duplicity of Hargraves" hikoyasida O. Genri dunyo hajviy adabiyotining eng yaxshi an'analarida o'tmishga qaytish g'oyasiga berilib ketgan janublik odamning o'zgarmas, noto'g'ri xarakterini tasvirlaydi. Kelib chiqishi Alabamalik bo'lgan qahramon – qizi bilan Vashingtonda yashash uchun kelgan mag'rur va maqtanchoq, ammo deyarli qashshoq keksa janob. Xuddi shu obrazni sahnada o'ynaydigan yosh aktyor Xargreyvs cholni o'z personajining prototipiga aylantiradi va uni shu qadar mahorat bilan o'ynaydiki, janob sahnada o'zining karikaturasini ko'rib, xafa bo'ladi. To'satdan mehmonxonadagi cholning oldiga bolaligida eslab qolgan keksa negr keladi. Endi sobiq qul Nyubraskada gullab-yashnagan dehqon (ataylab buzib ko'rsatilgan – Nebraska), u yerdagi jamiyatning hurmatli a'zosi va Vashingtonga Baptistlar konventsiyasiga kelgan. U fuqarolar urushidan oldin qilgan eski qarzini to'lash uchun kelgan. Keksa janobdan qarzga olingan shu pul unga o'z biznesini boshlash imkonini berdi. Chol ko'zlarida baxt yoshlari bilan pulni qabul qiladi. Uning uchun puldan ham muhimi shundaki, u o'zining avvalgi qadriyatlariga qaytdi, ularning g'alabasini isbotladi. Janublik jamiyatdagi barcha

o'zgarishlarga, Xargreyvsqa o'xshagan odamlarning masxaralariga qaramay hamon olijanob va yuksak ruhda. Holbuki, bu olijanob yigit, cholning qizi uchun tasalli bergan o'sha Xargreyvsdir, ular allaqachon bir biriga ko'ngil qo'ygan edi. O. Genri erkin, ko'p qirrali aql har doim milliy qarashli fikrlashdan ustun bo'lishini isbotlaydi. Yuqorida aytib o'tilganidek, janubliklarning barcha hayotiy yo'nalishlari o'tmishga qaratilgan bo'lib, ular uchun oltin davr bo'lib tuyuladi. Mifologik tafakkur odatda shunday xarakterlanadi, evolyutsiyani asl idealdan, "oltin asr"dan uzoqlashish, unga qaytishni o'z maqsadi sifatida ko'radi. O. Genrining janubga bag'ishlangan romanlarini janubiy konservatizmga o'zgarmas istehzoli munosabat birlashtiradi, garchi u hali ham umumiy gumanistik qadriyatlarning himoyachisi bo'lib qolsa ham: yaxshi va yomon odamlar hamma joyda va ular qaerdan kelgani muhim emas. Kinoya xayoliy qadriyatlarga asoslangan "janubiy afsona" ga to'g'ri keladi (Nasirdinova, 2023).

"The Gift of the Magi" hikoyasida yo'zuvchi voqealar ketma-ketligini bayon qilar ekan, hikoyadagi asosiy mavzu bir emas bir nechta ekanligini anglaymiz. *Sevgi - muhabbat, qadr-qimmat, kambag'allik va o'zini fido qilish* mavzulari ushbu hikoyada aniq tarzda yoritib berilgan. Puli bo'lmasa ham sevgan yori uchun bisotidagi eng qadrli, qimmatbaho narsadan voz kechish bu yuksak fidoiylilik belgisi hisoblanadi.

San'atning hayotiy ahamiyati "The Last Leaf" hikoyasining asosiy mavzularidan biridir. Hikoyachi Grinvich qishlog'ini yaxshi yorug' va me'moriy xarakterga ega arzon kvartiralarni qidirayotgan rassomlar uchun kerakli joy ekanligini muhokama qilganda, hikoyaning boshida san'at paydo bo'ladi va O. Genri bu mavzuni hamma rassom bo'lishni xohlaydigan qahramonlar bilan kengaytiradi. Jonsi va Syu Nyu-Yorkka san'at va illyustratsiya bo'yicha ish izlash uchun kelishgan va keksa Behrman - ko'pchilik alkogolik deb hisoblagan rassom-

butun umri davomida durdona asar chizishga harakat qilgan. Jonsi bemorligidachizilgan san'at asari uni yana hayotga qaytaradi (Leacock, 1916).

Hikoyadagi yana bir mavzu bu *bid'at*. Hikoyaning boshida Syu Jonsining "hayoliyligidan" xabardor bo'ladi: Jonsi o'z taqdiri qandaydir tarzda pechak barglari taqdiri bilan bog'liq deb hisoblaydi va u oxirgi barg tushishi natijasida uning hayotiga ham nuqta qo'yiladi deb hisoblaydi. Shunday qilib, Jonsining irimga ishonishi yana bir markaziy mavzuga aylandi. Shifokor o'zining bedavo diagnozini e'lon qilganida, *kuchli iroda* hikoyaning yana bir asosiy mavzusi sifatida paydo bo'ladi: u Jonsining omon qolish ehtimoli juda oz, chunki u yashash istagini yo'qotgan deb hisoblaydi. Bemorning sog'ayishi faqat dorilarga emas, u bilan birgalikda uning shifo topishiga bo'lgan kuchli istagiga ham bog'liqligi hikoyada ham ta'kidlanadi.

Taqdir – insonning o'ziga bog'liq bo'lmagan voqealar rivoji - hikoyaning asosiy mavzularidan yana biri. O'zining pessimizmi va bid'ati tufayli Jonsi uning taqdiri pechakgul barglari bilan bog'liq deb hisoblaydi, bu uning nazorati ostida bo'lmagan g'ayritabiiy kuchlar uning yaqin o'limini belgilab qo'yganligini anglatadi.

Bundan tashqari, O.Genrining ikki do'st haqidagi "After Twenty Years" hikoyasida *do'stlik*, *sadoqat*, *burch* mavzulari yoritilishining guvohi bo'lamiz. "The Retrieved Reformation" hikoyasining asosiy mavzulari *qing'ir yo'ldan saqlanish*, *ozodlik*, *qat'iyat*. Jimmi jinoyat

hayotidan voz kechganini tasvirlash orqali muallif jinoyatchilarning o'z xatolarini yuvishi va jamiyatning halol va yaxshi niyatli a'zolariga aylanishi mumkinligini ta'kidlaydi. Erkinlik mavzusi Jimmi afv maktubi olganida hikoyaning birinchi xatboshida kiritiladi. Bu kinoyali erkinlik, chunki Jimmi qamoqdan ozod bo'lgan bo'lsa-da, qamoqxona Jimmiga o'zini jinoyatchi sifatidan ozod qilish uchun besh dollar va ma'ruzadan tashqari hech qanday yordam bermaydi.

Xulosa

Xulosa o'rnida shuni aytib o'tish joizki, yozuvchi hikoyalari uchun tanlagan mavzulari turli xil, har bir hikoyasi takrorlanmas, o'zgacha yozilgan. Ko'pgina hikoyalari, jamiyatga nisbatan qarashlari olimlar va adabiyotshunoslar tanqidiga uchragan bo'lsa ham uning noyob yozuv uslubiga ega ekanligi isbotlandi. Uning hikoyalari ham yozuvchining o'zi, ham u uchrashgan, tinglagan va kuzatgan minglab odamlarning xilma-xil hayotiy tajribasini o'zida mujassam etgan. U qalam ostiga olgan hikoyalar Amerika Qo'shma Shtatlarining janubiy hamda g'arbiy shaharlari tabiati, urf-odatlar, an'analari, muhitini, mamalakat sharqiy qismining sanoat va tijorat sohasini, qolaversa, Markaziy va Janubiy Amerikaning bir nechta respublikalarini qamrab oldi. O. Genri hikoyalarida ijtimoiy qatlam muammo va kamchiliklarini shunday yoritib berganki, hatto AQSH Prezidenti Teador Ruzvelt uning hikoyalarini o'qib ayrim islohotlar, loyihalarni amalga oshirgan.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Leacock, S. (1916). Essays and literary studies. J. J. Little & Ives Company New York, U.S.A.
2. Matthews, Brander. (1901). The Philosophy of Short Story. Longmans, Green and Co. New York.
3. Nasridinova, S. U. (2025). TEACHING METHODS FOR DIFFERENT AGE GROUPS: PSYCHO-PHYSIOLOGICAL FEATURES OF LANGUAGE LEARNERS. *Modern Scientific Research International Scientific Journal*, 3(3), 102-108.

4. Nasridinova, S. U. (2024). PECULIAR FEATURES OF AMERICAN STORYTELLING. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies*, 2(6), 306-309.
5. Nasridinova, S. U. (2024). THE ROLES OF GAMES IN LANGUAGE LEARNING: AN ENGAGING APPROACH TO LANGUAGE LEARNING. *American Journal of Modern World Sciences*, 1(6), 67-74.
6. Pattee, F. L. (1922). Sidelights on American literature. Chapter 1. The age of O. Henry. The Century CO. New York.
7. Pirmanovna, N.G., & Utkirovna, N. S. (2023). The Stylistic Analysis of the Short Story "The Last Leaf" By O. Henry. *Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture*, 4(4), 146-149.
8. Smith, C. Alphonso. (1925). O. Henry Biography. Garden City, N. Y. and Toronto. Doubleday, Page & Company.
9. Utkirovna, N. S. (2023). O. Genri Hikoyalarida Milliy-Madaniy Qarashlarning Aks Etishi. *Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture*, 4(6), 255-264.
10. Utkirovna, N. S. (2024). AMERIKA HIKOYANAVISLIGINING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYALAR*, 1(1), 294-296.
11. Utkirovna, N. S. (2024). Teaching English through Short Stories: An Engaging Approach to Language Learning. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(11), 119-125.
12. Utkirovna, N. S. (2024). The Intersection of Irony and Social Commentary in O. Henry's Short Stories. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(10), 178-183.
13. Utkirovna, N. S. (2024). Unveiling the Artistry of O. Henry: An in-Depth Analysis of Irony, Plot Twists, and Narrative Techniques in His Short Stories. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(9), 92-95.
14. Utkirovna, N. S. (2025). BADIY TARJIMANING KELIB CHIQISH OMILLARI HAMDA AMERIKA HIKOYACHILIGINING O 'ZBEK TILIGA TARJIMA QILINISHI TARAQQIYOTI. *JOURNAL OF SCIENTIFIC RESEARCH, MODERN VIEWS AND INNOVATIONS*, 1(4), 195-203.
15. Utkirovna, N. S. (2025). THE SPECIFIC STYLE OF US PORTER'S CREATIVITY AND ITS RECREATION IN TRANSLATION. *JOURNAL OF SCIENTIFIC RESEARCH, MODERN VIEWS AND INNOVATIONS*, 1(3), 105-109.
16. Utkirovna, N. S., & Sultonovna, U. O. (2023). Artistic functions of humor in o. Henry's stories. *Boletín de Literatura Oral-The Literary Journal*, 10(1), 3934-3938.
17. Жирмунский В. М. (1977). Задачи поэтики (1919, 92У)//Жирмунский В.М. Теория литературы. Поэтика. Стилистика.
18. Томашевский Б. В. (1996). Теория литературы. Поэтика. Аспект пресс. Москва.
19. Утехин, Н. П. (1982) Жанры эпической прозы / Н. П. Утехин. Ленинград: Наука.
20. Эйхенбаум, Б. М. (1927). Генри и теория новеллы. *Эйхенбаум Б. Литература. Теория. Критика. Полемика. Л.: Рабочее изд-во «Прибой».*
21. <https://www.opojaz.ru/ohenry/ohenry02.html>
22. <https://uz.wikipedia.org/wiki/Mavzu>